

**Maria Miśkiewicz, Jerzy
Gąsowski, Dariusz Makowski, E.
Kłosowska, S. Walento, L.
Kaczmarek, R. Maciszewski, S.
Roszyk**

Płock. Zespół Staromiejski

Informator Archeologiczny : badania 20, 192-194

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PŁOCK-RADZIWIŁE .

Muzeum Mazowieckie
w Płocku

Badania prowadził mgr Tomasz Kordala pod kierunkiem prof. dr.hab. Włodzimierza Szafrąńskiego. Finansował WKZ w Płocku. Pierwszy sezon badań. Ośrodek produkcji garncarskiej /XIV w./.

Wstępne poszukiwania sondażowe w Płocku - Radziwiłowie przeprowadzono na terenie wznoszącego się pomiędzy ul. Górka i boiskiem piłkarskim XIX "Stocznowiec". Celem ich było uchwycenie wczesnośredniowiecznej warstwy kulturowej, a w dalszej perspektywie weryfikacja tezy lokalizującej załóżki miasta Płocka na jednej z łach wiślanych Radziwiłowa, w postaci obronnej siedziby feudalnej sięgającej początkami czasów przedpiastowskich. Zapewne w gródzku tym stał z czasem kościół znany ze źródła XII-wiecznego pod nazwą "capella sancti Benedicti".

Przebadano obszar o powierzchni 145 m². Najważniejszym rezultatem poszukiwań było odsłonięcie relikwów ośrodka produkcji garncarskiej z XIV w., wyznaczającego najprawdopodobniej rubież osadniczą, gdzie z obawy przed zaproszeniem ognia instalowano obiekty produkcyjne. Wspomniany ośrodek składał się z dwu obiektów. Pierwszy, założony na kulminacji wzniesienia, był rodzajem magazynu na glinę w postaci bardzo regularnej, prostokątnej jamy zasobowej o wymiarach 13 x 4,2 m i głębokości do 30 cm. Na stoku pagórka, w odległości 30 m na północny wschód od magazynu funkcjonował piec garncarski, zachowany tylko w części przysiennej, która wystąpiła tuż pod warstwą próchniczną. Odsłoniętą partię pieca tworzył bruk kamienny, starannie skonstruowany z dobranych kamieni polnych złożonych wprost na piasku calcowym. Bruk ten, o wymiarach 14 x 18 m, miał kształt zbliżony do prostokąta, z lekko zaokrąglonymi bokami. Powierzchnia bruku była wylepiona cienką warstwą gliny, która pod działaniem ognia gruntownie czerniała. W sąsiedztwie pieca uchwycono warstwę kulturową widoczną jako dość intensywny pokład węgla drzewnego pozbawionego śladów spalenizny. Jest to zapewne pozostałość materiału opałowego składowanego w pobliżu pieca garncarskiego przed bezpośrednim użyciem. W warstwie tej wystąpiły również ułamki naczyń toczonych z XIV w.

Materiał zabytkowy i dokumentację badań złożono w Dziale Archeologii Muzeum Mazowieckiego w Płocku.

Poszukiwania będą kontynuowane.

PŁOCK
Zespół Staromiejski

Uniwersytet Warszawski
Instytut Archeologii
Archeologiczny Zespół Badawczy -
Płock

Kierownik Programu Naukowego doc.dr hab. Maria Miśkiewicz, prof.dr hab. Jerzy Gąsowski, Kierownik Badań mgr Dariusz Makowski /autor sprawozdania/, Zespół Archeologiczny mgr mgr E. Kłosowska, S. Walento, L. Kaczmarek, R. Maciszewski, S. Roszyk. Finansował Urząd Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Urzędu Miejskiego w Płocku. Piąty sezon badań.

Badania archeologiczne Starego Miasta w Płocku są kontynuacją wcześniejszych prac związanych z rewaloryzacją zabytkowej zabudowy miejskiej. W 1986 r. terenowe prace archeologiczne trwały od 2 kwietnia do 8 listopada na następujących stanowiskach:

Stanowisko I: ul. Grodzka 18

Wykop IV pow. 135 m², głębokość 5,6 m od powierzchni terenu. Badania archeologiczne na tym stanowisku mają za zadanie wyjaśnić układ i datowanie działek miejskich zlokalizowanych na terenie rewaloryzacji zabytkowej zabudowy miejskiej. Badania prowadzone są w ramach projektu "Miasto Książce i Miasto Biskupie".

Wykop IV dowiązany jest do wykopów I ABC II AB wykonywanych w latach 1982/1984. W trakcie badań odkryto słupy dębowe wzmacniające fundamenty budynków murowanych i szkieletowych datowanych na XVII i XVIII w. W części centralnej wykopu odkryto dwufazowy budynek gospodarczy o wymiarach 4,2 x 4,6, wykonany w technice szkieletowej. Do obiektu przylegało od południowo-zachodu moszczenie wykonane z dartych desek położone na trzech legarach. Datowanie obiektu przypada na XVI w. Jednocześnie odkryto liczne płoty i i grodzienia wskazujące na dawne podziały urbanistyczne, odnawiane w poszczególnych poziomach osadniczych. W najniższym poziomie datowanym wstępnie na 2 poł. XIV w. odsłonięto spalony, duży obiekt kubaturowy o trudnej do interpretacji konstrukcji. W zachodniej ścianie wykopu odkryto studnie z dartych desek dębowych układanych na zrąb. Studnia ta będzie badana w 1987 r. Analiza układu słupów fundamentowych budynków XVII i XVIII w. szeregu grodzień i płotów oraz budynku gospodarczego i moszczenia pozwala twierdzić, że ulica Grodzka do XVIII w. miała inny przebieg, oraz, że podziały działek mieszkaniowych w tej części miasta miały inny układ niż to ma miejsce dzisiaj. W trakcie badań odkryto liczne fragmenty wyrobów skórzanych, bardzo dobrze zachowanych, dużą ilość ceramiki i wyrobów metalowych głównie związanych z budownictwem drewnianym i murem.

Prace na tym stanowisku kontynuowane będą w 1987 r.

Stanowisko VIII: Pl. M. Nowotki 22-24

Wykop XI C pow. 144 m², głębokość maksymalna 10,2 od powierzchni terenu. Po poszerzeniu w kwietniu br. wykopu XIc do wymiaru 12 x 12 m, kontynuowano prace rozpoczęte w 1984 r. i prowadzone w 1985 r. Badania archeologiczne prowadzone na tym stanowisku mają za zadanie określenie charakteru i programu zabudowy w tylnej części przyrynkowych działek mieszkaniowych.

W północno-wschodniej części wykopu odkryto piec ceglany o przeznaczeniu gospodarczym, datowane poł. I poł. XVII wieku. W niższym poziomie osadniczym odsłonięto moszczenie wykonane z desek na legarach, które jest kontynuacją moszczenia odkrytego w 1985 r. Moszczenie to związane jest z obiektem wykonanym w konstrukcji szkieletowej o bardzo dużych wymiarach /prawdopodobnie 8 x 6 m/ odkrytego już w 1984 r. w wykopie XIA i XIB. Datowanie XVII wiek - początek XVIII wieku.

W południowo-wschodniej części wykopu odkryto dwie studnie wykonane z desek dębowych w konstrukcji zrębowej i z słupów dębowych, wykonanej w konstrukcji słupowej z wewnętrznym rozparciem. Niektóre słupy pochodzą z rozebranej wieży dachowej, nieznanego budynku. Obie studnie w całości zostały przebadane. Datowanie na podstawie bardzo dobrze zachowanej ceramiki XVI-XVII-wiecznej.

W zachodniej części wykopu kontynuowano prace nad czterema studniami odkrytymi w 1985 r. W całości udało się przebadać dwie studnie wykonane w konstrukcji zrębowej z wewnętrznym rozparciem. Datowanie XVI- koniec XVII wieku. Niestety dwóch studni nie udało się wyeksploatować do poziomu filtrów ze względu na dużą głębokość wykopu /9,6 m/ oraz liczne zagrożenia techniczne. Jedną z tych studni wykonana była z dębowych klepek statku wiślanego zwanego "szkutą". Datowanie studni 2 poł. XVII w.

Prace na tym stanowisku zostały zakończone.

Stanowisko IX: dziedziniec Ratusza Miejskiego /Pl. M. Nowotki 2/. Nadzory archeologiczne nad pracami ziemnymi. Wykop ciepłowniczy o wymiarach 75 x 3 m. Na odcinku o powierzchni 75 m², prace miały charakter typowych badań archeologicznych.

W trakcie badań odkryto grodzienia boczne i tylne działek mieszkaniowych przyrynkowych. Grodzienia te wykonane były z potężnych bali dębowych układanych poziomo i zapieranych pionowymi słupami. Odsłonięto cztery poziomy moszczień "tylnej" uliczki gospodarczej, z których dwa najstarsze wykonane były we wkopie o głębokości 0,3 - 0,4 m ze ścianami zabezpieczonymi palikowaniem. Przy ulicy odsłonięto przyciesie budynku zrębowego o wymiarach 4 x 3,7 m. Datowanie obiektów na koniec XV, początek XVII w. Odkryto również dwie studnie wykonane w konstrukcji zrębowej i słupowej. Obiekty te ze względów technicznych nie mogły być przebadane w całości.

Prace na tym stanowisku będą kontynuowane w 1987 r. w formie wykopu archeologicznego o powierzchni 200 m². Od 1982 r. przebadano metodami archeologicznymi 2031 m² powierzchni Starego Miasta Płocka.

W sezonie archeologicznym 1986 r. znaleziono: zabytki ceramiczne - 8450, zabytki skórzane - 1805, sztuk kości zwierząt - 1673, zabytki szklane - 256.

Dokumentacja archeologiczna i zabytki znajdują się w pracowni Archeologicznego Zespołu Badawczego w Płocku /Pl. M. Nowotki 22/.

Badania będą kontynuowane.

PODEBŁOCIE, gm. Trojanów

patrz wczesne średniowiecze

woj. siedleckie

Stanowisko 3 - osada

PODEGRÓDZIE

patrz okres lateński

woj. nowosądeckie

POZNAN, Stare Miasto

PP Pracownia Konserwacji Zabytków

ul. Gołębia 2

Pracownia Archeologiczna

Oddział w Poznaniu

Badanie prowadził mgr Piotr Wawrzyniak. Finansowało Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków w Poznaniu. Drugi sezon badań. Średniowieczna kamienica mieszczańska /XIV? - XIX/XX wiek/.

Badania skoncentrowano w piwnicach kamienicy umiejscowionej w przedniej części działki. założono trzy wykopy /nr II - IV/ o łącznej powierzchni 57,30 m². W sumie wyeksplorowano około 30 m³ ziemi.

W trakcie badań stwierdzono, że nawarstwienia wcześniejsze niż XIX-wieczne zostały zniszczone w toku remontu kapitalnego budynku przeprowadzonego około 1815 roku. Wydobyte materiały ruchome, w tym całe naczynia kamionkowe i szklane, wstępnie datowano na okres od 1 połowy XIX w. po lata 20-te XX wieku. Znaleziono także - na złożu wtórnym, kilkanaście ułamków naczyń glinianych z XIV - XVIII wieku i monetę srebrną - 1/6 talara pruskiego z 1773 roku.

Badania będą kontynuowane.

POZNAN, Stare Miasto

PP Pracownia Konserwacji Zabytków

Stary Rynek nr 48

Pracownia Archeologiczna

Oddział w Poznaniu

Badanie prowadził mgr Edward Krause. Zlecenie wewnętrzne w ramach zlecenie PP Dzieła, Sztuki i Antyki "Dese" w Warszawie. Kamienica mieszczańska z końca XIII w.

Kamienica nr 48 znajduje się na piątej parceli bloku południowego wschodniej pierzei rynkowej Starego Miasta w Poznaniu.

Badania w ramach nadzoru archeologicznego objęły wykop /pod przyłączy instalacji wodno-kanalizacyjnych i gazu/ o wymiarach około 9,50 x 1,50 m. Wykop usytuowany był dłuższą osią prostopadle do elewacji frontowej kamienicy w kierunku zachodnim /tj. na plac rynkowy/.

W wykopie oprócz wkopów nowożytnych wyróżniono 14 warstw kulturowych w tym około 1,50 m warstw średniowiecznych /od końca XIII w. - XVI w./.

Calec wystąpił na głębokości ok. 3,30 m poniżej obecnego poziomu rynku.

Z materiału zabytkowego znaleziono w warstwach 538 ułamków naczyń /w większości z XIV - XV w./, kości zwierzęce, 7 gwoździ, 1 fragment noża i 13 fragmentów skór z XIV - XVI w.

Materiały i dokumentacja znajdują się w opracowaniu w Pracowni Archeologicznej PP PKZ O/Poznań.

Badania zakończono.